

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.713.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6507 Pana Posła Jacka Niedźwiedzkiego w sprawie wypłaty zwiększonych środków na rzecz środowiskowych domów samopomocy, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 poz. 1283, z późn. zm.), prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zadaniem z zakresu administracji rządowej zleconym jednostkom samorządu terytorialnego. Rozwój tych ośrodków wsparcia oraz ich bieżące utrzymanie, finansowane jest więc ze środków budżetu państwa. W ramach ustawy budżetowej wojewodowie mają w swoich budżetach zaplanowane środki na finansowanie działalności bieżącej tych jednostek w danym roku. Co miesiąc przekazują jednostkom samorządu terytorialnego miesięczną dotację na bieżące funkcjonowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi - w tym na realizację usług w ośrodku, utrzymanie lokalu ośrodka wraz z kosztami eksploatacyjnymi oraz zatrudnienie kadry. Zgodnie z art. 51c ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa przeznaczona na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia środowiskowych domów samopomocy ustalana jest jako iloczyn aktualnej liczby osób korzystających z usług w tych placówkach oraz średniej miesięcznej wojewódzkiej kwoty dotacji na jednego uczestnika, przy czym nie może ona przekroczyć średniej miesięcznej kwoty dotacji wyliczonej dla województwa. Wojewoda corocznie ustala średnią miesięczną wojewódzką kwotę dotacji na jednego uczestnika ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla środowiskowych domów samopomocy w wysokości nie niższej niż 250% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 51 c ww. ustawy, kwota dotacji na 1 uczestnika środowiskowego domu samopomocy może być zwiększona, nie więcej jednak niż o 30%, na uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Jednocześnie, zgodnie z art. 51c ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa może zostać zwiększona o nie więcej niż 20%, w zależności od liczby uczestników oraz zakresu, jakości i rodzaju świadczonych w danej placówce usług. Zwiększenie dotacji dla poszczególnych środowiskowych domów samopomocy do 20% może nastąpić jedynie w ramach limitu uwzględnionego w budżecie wojewody na dany rok w Dziale 852 – pomoc społeczna, Rozdziale 85203 – ośrodki wsparcia.

Decyzja o zwiększeniu miesięcznej kwoty dotacji należy do właściwego wojewody będącego dysponentem środków, który ustala sposób wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz sprawuje nadzór

nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy (art. 22 pkt 1 i 8 ustawy o pomocy społecznej).

W ustawie budżetowej w 2024 r., w budżetach wojewodów w rozdziale 85203 – ośrodki wsparcia, zabezpieczono środki na pokrycie bieżącej działalności środowiskowych domów samopomocy w 2024 r. w wysokości ustalonej w oparciu o 290% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, czyli w kwocie 2 250,40 zł na jednego uczestnika. Natomiast miesięczna kwota dotacji na uczestnika środowiskowego domu ze spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi w 2024 r. została ustalona w wysokości 2 925, 52 zł.

Należy podkreślić, że średnia miesięczna kwota dotacji zależna jest od wysokości samego kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, które obecnie wynosi 776 zł. Weryfikacja kryteriów dochodowych dokonywana jest co 3 lata. 12 lipca 2024 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. poz. 1044), zgodnie z którym od 1 stycznia 2025 r. obowiązują zweryfikowane kryteria dochodowe. Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej podniesiono do kwoty 1 010 zł, co wpłynęło na wysokość dotacji na rok 2025, która na jednego uczestnika wynosi obecnie 2 929 zł, zaś podwyższona zgodnie z art. 51c ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, 3 807,7 zł.

Niemniej, w związku z sygnałami, iż miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, obliczana na podstawie obowiązującej w 2024 r. miesięcznej kwoty dotacji na jednego uczestnika jest niewystarczająca, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zdecydował o przekazaniu dodatkowych środków na bieżącą działalność środowiskowych domów samopomocy. Przyjęto, że średnia wojewódzka kwota miesięcznej dotacji na jednego uczestnika środowiskowego domu samopomocy w okresie sierpień - grudzień 2024 r. będzie stanowić 320% kryterium dochodowego i wyniesie 2 483,2 zł, natomiast miesięczna kwota dotacji na uczestnika ze spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym okresie osiągnie poziom 3 228, 16 zł.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Ministra Finansów, decyzjami Ministra Finansów zwiększono budżety wojewodów, w tym:

- w sierpniu 2024 r. wydano 16 decyzji MF z przeznaczeniem na finansowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, stosownie do art. 18 ust. 1 pkt 5 i ust. 2, art. 20 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na łączną kwotę 39 324 110, 40 zł, w tym dla województwa podlaskiego – 1 127 683, 20 zł;
- w sierpniu i wrześniu 2024 r. wydano 16 decyzji MF z przeznaczeniem na finansowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, stosownie do art. 18 ust. 1 pkt 5 i ust. 2, art. 20 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 oraz art. 51c ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, w związku z działaniem 3.2 wynikającym z Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” (dotacja na uczestnika ze spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi) na łączną kwotę 30 957 099, 20 zł, w tym dla województwa podlaskiego – 769 428 zł.

Należy przy tym podkreślić, że Minister Finansów, dokonuje podziału rezerw celowych na wnioski wojewodów zaakceptowane przez MRPiPS. Podziału na poszczególne gminy dokonuje natomiast wojewoda.

Z wyjaśnień Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego wynika, że po otrzymaniu decyzji Ministra Finansów środki zostały przekazane do jednostek samorządu terytorialnego z wyrównaniem od sierpnia 2024 r. w sposób następujący:

- wyrównanie podwyższonej dotacji z rezerwy celowej budżetu państwa (cz. 83, poz. 25) za sierpień – wrzesień 2024 r. – 5 września 2024 r.,
- wyrównanie dodatku „Za życiem” na uczestnika ze spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi z rezerwy celowej budżetu państwa (cz. 83, poz. 33) za sierpień – wrzesień 2024 r. – 12 września 2024 r.,
- podwyższona miesięczna kwota dotacji na uczestnika śds w wysokości 2 483,20 zł została przekazana do jednostek samorządu terytorialnego: na październik - 4 i 7 października 2024 r., na listopad - 4 listopada 2024 r., na grudzień – 4 grudnia 2024 r.,
- dodatek „Za życiem” na uczestnika śds z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu w wysokości 744,96 zł został przekazany do jednostek samorządu terytorialnego: na październik - 4 i 7 października 2024 r., na listopad - 4 listopada 2024 r., na grudzień – 4 grudnia 2024 roku.

Jednocześnie należy wskazać, że środki na bieżące funkcjonowanie środowiskowych domów samopomocy z terenu województwa podlaskiego są przekazywane do jednostek samorządu terytorialnego na początku każdego miesiąca.

Pragnę zapewnić, że zagadnieniom dotyczącym ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przyznało rangę priorytetu. Środowiskowe domy samopomocy są jednostkami szczególnymi, zapewniającymi wsparcie osobom o bardzo specyficznych potrzebach i wymaganiach, w związku z czym zatrudniona w tych ośrodkach kadra to pracownicy wysokokwalifikowani, odznaczający się wyjątkowymi umiejętnościami, niezbędnymi do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania tych ośrodków. Z tego też powodu podjęto prace nad rozwiązaniami systemowymi w zakresie możliwości wsparcia finansowego wynagrodzeń pracowników służb społecznych – w tym pracowników środowiskowych domów samopomocy - ze środków budżetu państwa.

Do ustawy o pomocy społecznej wprowadzono zmianę, która umożliwiła przyjęcie przez Radę Ministrów Uchwały nr 62 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”. W 2024 r. środki przyznano w okresie 1 lipca do 31 grudnia. Na wypłaty dodatków dla ponad 10 tys. pracowników ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi uruchomiono blisko 65 mln zł.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/